

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/84316

Uw kenmerk
ID 83471

Datum 29 april 2015
Betreft Verzoek stand van zaken Programma Elektromagnetische
Velden en Gezondheid

Geachte voorzitter,

Naar aanleiding van het verzoek van uw Kamer van 9 april 2015 om de stand van zaken te vernemen met betrekking tot het Programma Elektromagnetische Velden en Gezondheid van de organisatie ZonMw meld ik u het volgende.

Het ZonMw-programma Elektromagnetische Velden en Gezondheid is gestart in 2006 en loopt door tot en met 2019. Doel van het programma is om de Nederlandse kennisinfrastructuur op het gebied van elektromagnetische velden en gezondheid te versterken en de effecten van elektromagnetische velden op de gezondheid te onderzoeken. Het programma, gefinancierd door de toenmalige ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en Economische Zaken, heeft € 16,6 mln te besteden aan onderzoek. In 2012 heeft een eerste tussentijdse zelfevaluatie plaatsgevonden.¹ Medio 2015 wordt een tweede tussentijdse evaluatie uitgevoerd. Omdat het programma loopt tot en met 2019, is er nog geen compleet beeld met conclusies te geven. Wel kan er een impressie worden gegeven of de te behalen doelen bereikt zullen worden.

Op grond van een actualisatie van de gegevens uit de eerste evaluatie ontstaat het volgende beeld. Het programma heeft per 31 december 2013 het gehele onderzoeksbudget van € 16,6 mln toegekend aan 57 projecten, waaronder drie subsidies voor leerstoelen bij Nederlandse universiteiten. Het programma draagt bij aan het versterken van de infrastructuur voor (wetenschappelijk) onderzoek op dit terrein door financiering van enige tientallen stafleden bij tien onderzoeksinstellingen en universiteiten.

Uit de eerste tussentijdse evaluatie komt naar voren dat de programmacommissie gedurende de looptijd van het programma waar nodig heeft bijgestuurd. Er is bijvoorbeeld meer geld gegaan naar technische projecten van hoge kwaliteit en er zijn geen meta-analyse projecten gefinancierd die eerder wel waren voorzien. Daarnaast is naar aanleiding van signalen vanuit het Kennisplatform

¹www.zonmw.nl/fileadmin/documenten/Elektromagnetische_Velden_en_Gezondheid/Interim_evaluation_EMFH_25_June_2012_DEF.pdf

Elektromagnetische Velden en Gezondheid besloten middelen beschikbaar te stellen voor onderzoek naar een diagnosemiddel voor elektrohypersensitiviteit.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Bij de uitvoering van het programma is aansluiting gezocht bij internationale activiteiten. De helft van de programmacommissie bestaat uit buitenlandse deskundigen op het gebied van EMV.

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/84316

De communicatie heeft zich de eerste jaren van het programma vooral gericht op het bekend maken van het programma en de samenwerking met het Nederlandse Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid. Daarnaast was er uitwisseling tussen projecten onderling.

Vooruitlopend op de tussentijdse evaluatie van medio 2015 wordt op basis van de eerste tussentijdse evaluatie verwacht dat het programma zijn gestelde doelen gaat behalen. De Nederlandse onderzoeksinfrastructuur is duidelijk versterkt; er zijn meer gezamenlijke projecten en er is meer (internationale) samenwerking tussen onderzoekers. Het is nog te vroeg voor een beoordeling van de effecten en mogelijke toepassingen van de resultaten van de gehonoreerde projecten. Een nadrukkelijk aandachtspunt is het behouden van de impuls in de onderzoeksinfrastructuur na afloop van het huidige programma. De duurzaamheid van de opgebouwde infrastructuur is dan ook één van de onderwerpen die meegenomen wordt in de tussentijdse evaluatie die medio 2015 wordt uitgevoerd.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Wilma J. Mansveld